

BORÅS KOMMUN
boras.stad@boras.se

2024-01-26
1 (20)
Dnr- SI 2023:7783

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Säraskolan
7-9 i Borås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Särlaskolan 7-9* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Särlaskolan 7-9* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna görs delaktiga i planering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **30 augusti 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:7783) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på *Särlaskolan 7-9* leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat i relation till undervisningen. Därutöver sker en uppföljning av värdegrundsuppdraget genom att rektorn tillsammans med lärarna följer upp och analyserar hur undervisningen genomsyras av värdegrundsuppdraget. Rektorn har vidare en tydlig struktur för att fördela resurser på skolenheten och resursfördelningen följs också kontinuerligt upp. Skolinspektionens granskning visar också att rektorn skapar välfungerande förutsättningar för lärarna att samverka och ser också till att ett lärande sker i kollegiet. Vidare ser rektorn till att skolenhetens arbets- och förhållningssätt tillämpas av alla lärare och obehöriga lärare får stöd i planering av undervisningen och betygsättningen av behöriga lärare. På skolenheten finns ett strategiskt jämställdhetsarbete som rektorn styr och leder.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom en uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat i relation till hur undervisningen bedrivs. Därutöver sker en uppföljning av hur värdegrundsuppdraget genomsyrar undervisningen. Rektorn har vidare en tydlig struktur för att fördela resurser på skolenheten och resursfördelningen följs också kontinuerligt upp. Av inskickat material och intervjuer framgår bland annat att elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och årskurser kontinuerligt följs upp genom så kallade prognoser tre gånger per läsår, och genom betyg varje termin. Därutöver genomförs screeningar i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik kontinuerligt enligt årshjul. Resultaten analyseras därefter på individ-, grupp- och årskursnivå i ämnes- och arbetslag, där rektorn samverkar med lärarna och elevhälsan för att ta reda på orsaker till resultaten. Av intervjuer framgår att rektorn genomför lektionsbesök hos lärarna minst en gång per termin inför medarbetarsamtal. Exempelvis följer rektorn då upp och återkopplar till lärarna hur lärarna tillämpar det språk- och kunskapsutvecklande arbetssättet i undervisningen. Därutöver genomför också representanterna för elevhälsan och biträdande rektorn kontinuerliga lektionsbesök som ett led i att föra samtal med lärarna och eleverna och utveckla undervisningen samt arbetet med studieron. Regelbundna enkäter görs också med eleverna för att följa upp och analysera hur de på klassnivå upplever undervisningen och olika delar av skoldagen. Enkäterna handlar exempelvis om elevernas upplevelse av trygghet, studiero och elevernas delaktighet i undervisningen. Elev- och gruppnära kartläggningar av undervisningens kvalitet görs av lärarna i samråd med skolledningen och elevhälsan när enkätresultaten avviker med sämre resultat och åtgärder sätts in för att förbättra identifierade utvecklingsområden .

När det gäller uppföljning av värdegrundsresultat visar inskickat material och intervjuer att rektorn leder ett arbete där bland annat Borås Stads skolklimatsundersökning följs upp på skol- och klassnivå. Rektorn och biträdande rektorn beskriver vidare att de på skolenheten följer upp de aktiva åtgärder som finns i *Plan mot kränkande behandling och diskriminering* och som bland annat omfattar att ett gemensamt material för att synliggöra så kallad machokultur som har identifierats på skolenheten. Föregående läsår utfördes utifrån uppföljning och analys ett utvecklingsarbete inom området psykisk ohälsa och samtycke som rektorn beslutat om. Därutöver diskuterar rektorn och biträdande rektorn kontinuerligt med lärarna om vikten av att ta upp värdegrundsfrågorna i samband med undervisningen. Lärarna bekräftar att de också tar upp värdegrundsfrågor i samband med undervisningen och vid så kallade basgruppstillfällen som sker vid några tillfällen per termin och där de tar upp frågor som gäller diskriminering och värdegrund.

Elevhälsan, lärarna och rektorn uppger att det finns en svårighet att följa upp elevernas resultat på skolenheten eftersom en majoritet av dem inte har gått på Särilaskolan 7-9 under hela sin högstadietid bland annat på grund av att elever är nyanlända och att det är en stor in och utflyttning i området. På skolenheten arbetar rektorn och lärarna med att utveckla och kvalitetssäkra processerna i undervisningen. Insatser för att förbättra resultaten sätts in terminsvis och följs löpande upp och justeras vid behov. Inom ramen för de screeningresultat som görs i exempelvis svenska och matematik har exempel på utvecklingsområden under den senaste perioden varit att införa läsning en kvart varje lektion i ämnet svenska i syfte att träna elevernas uthållighet eftersom läsning har visat sig vara ett svagt område bland eleverna. När det gäller ämnet matematik har de på skolenheten i sin orsaksanalys identifierat att lärarna behöver stanna upp lite längre vid vissa moment i undervisningen så att eleverna hinner befästa sina kunskaper innan de går vidare till nästa moment. Särilaskolan 7-9 har också sedan 2022 ingått i en fortbildningsinsats genomförd av Skolverket och som riktas till flerspråkiga och nyanlända elever. På skolenheten har de identifierat att de inte fullt ut lyckas möta eleverna där de befinner sig språkligt och kunskapsmässigt. De skapar inte heller förutsättningar för eleverna att ta till vara de språkliga och kulturella resurser som eleverna har. Skolenhetens övergripande utvecklingsmål är därför att arbeta med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Under tidigare läsår har de förutom arbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt också arbetat med utvecklingsområden som ledarskap i klassrummet, relationens betydelse (coachande förhållningssätt och verktyg) samt implementeringen av läroplanen (Lgr 22). Utöver övergripande utvecklingsmål på skolenheten tar respektive årskursvisa arbetslag också fram mål för verksamheten genom att varje mentorslag kartlägger sina klasser resultatmässigt och

psykosocialt och sedan sker en analys i arbetslaget. Exempel på mål i arbetslagen kan vara att skapa ett mer tillåtande klassrumsklimat och dessa mål följs kontinuerligt upp och revideras vid behov.

Granskningen visar vidare att rektorn har en tydlig struktur för att fördela resurser på skolenheten och resursfördelningen följs också kontinuerligt upp. Av inskickat material och av intervjuer framgår att rektor och biträdande rektor tillsammans med specialpedagogen fördelar resurser utifrån elevernas behov. På skolenheten har de vid uppföljningen och analysen av kunskapsresultaten sett att det finns ett behov av att prioritera resurser till ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska. Exempelvis har de på skolenheten förstärkt undervisningen i dessa ämnen med en extra lärare eftersom måluppfyllelsen har varit låg. I ämnet engelska har de på skolenheten inrättat en grupp för nybörjare i ämnet för att eleverna ska få möjlighet till en bas i språket vilket många av de nyanlända eleverna saknar. I ämnet matematik knyts resurslärare till specifika klasser utifrån löpande uppföljning av elevernas behov. Respektive ämneslag följer tillsammans med specialpedagog upp fördelningen av resurser utifrån prognoser och om de ger önskvärd effekt gentemot målgruppen. Skolenheten har också ytterligare resurstid, så kallade flextimmor, som fördelas utifrån elevers behov och beslut av elevhälsoteamet. Insatserna följs upp och utvärderas.

Ledning och organisation

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapat en ändamålsenlig organisation som ger goda förutsättningar för lärarna att samverka och att ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen kan äga rum. Enligt inskickad dokumentation och intervjuer träffas lärarna varje vecka och månad enligt ett rullande schema i olika konstellationer som exempelvis i arbetslag samt gemensamma konferenser. Därutöver sker ett kontinuerligt arbete där arbetslagen har gemensam tid med elevhälsan där samtal förs om exempelvis elevernas närvaro och mentorsarbetet. Arbetslagens främsta syfte är samverkan som tar sikte på eleverna och varje arbetslag har ett mål för eleverna i respektive årskurs som tagits fram i en analys efter en kartläggning av elevernas behov. Mötesledare och sekreterare roterar enligt ett schemalagt system och arbetslagsmötena har en fastställd dagordning. I arbetslagen som arbetar gentemot årskurserna sju och åtta deltar skolenhetens så kallade elevstödssamordnare och studiecoach och när det gäller arbetslaget som arbetar gentemot årskurs nio deltar specialpedagog. Därutöver deltar rektorn kontinuerligt i arbetslagens möten och utifrån de behov som uppstår. I skolenhetens ämneslag sker ett arbete för gemensam planering och uppföljning av undervisningen samt ett gemensamt arbete med bedömningsfrågor. Ämneslagens syfte är också att vara ett gemensamt stöd för den enskilde läraren när det gäller ämnesrelaterade frågor och

specialpedagogen deltar kontinuerligt i ämneslagens möten för att tillsammans med undervisande lärare följa upp prognoser, resurser och specifika insatser i undervisningen. Rektorn säger också att lärarna inom ramen för de olika möteskonstellationerna får möjlighet att dela erfarenheter med varandra och om det finns behov så får lärare stöttning av rektorn, specialpedagog och speciallärare för att utveckla undervisningen. Skolenhetens skolutvecklingsgrupp, som består av förstelärare, specialpedagog och rektor, träffas kontinuerligt för att planera, följa upp pågående processer och för att ta tag i pågående händelser samt att lägga upp strategier för kommande utvecklingsarbete på skolenheten. Exempel på effekten av ett kollegialt lärande på skolenheten är de planerade åtgärder som pågår inom ramen för utvecklingsarbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt som finns beskrivet i skolenhetens utvecklingsplan. Det sker även ett kollegialt lärande genom att lärarna genomför auskultationer hos varandra utifrån definierade delområden.

När det gäller att upprätthålla gemensamma arbets- och förhållningsätt som exempelvis att rapportera och följa upp elevernas frånvaro, arbete med extra anpassningar och särskilt stöd samt anmälan om kränkande behandling så sker det enligt de intervjuade i den mötesstruktur och de rutiner som finns upprättade på skolenheten. Obehöriga lärare får stöd i planering av undervisningen och betygsättningen genom att de dels tilldelas en behörig mentor men också genom att de får stöttning i ämneslagen när det gäller planering, genomförande av undervisning samt vid bedömning av elevernas kunskaper.

Jämställdhetsarbete

Av Skolinspektionens granskning framkommer att det på skolenheten finns ett strategiskt jämställdhetsarbete som rektorn leder och styr. Av intervjuer och inskickat material framkommer att rektorn gör en uppföljning av flickors respektive pojkars kunskapsresultat och deras uppfattning om hur undervisningen bedrivs och hur de bemöts i skolan. I en analys på skolenheten har de kommit fram till att flickor har tenderat att missgynnas i undervisningen. Exempelvis har de identifierat att flickor i lägre utsträckning än pojkar har uppgett att de fått hjälp av lärarna. I samband med enkätundersökningar har de också sett att pojkar i högre utsträckning än flickor har uppgivit att "jag kan om jag vill". Rektorn tillsammans med personalen har i samband med observationer av undervisningen och i enkätsvar sett mönster som de har analyserat och där de identifierat att det finns en så kallad en machokultur på skolenheten. Det framkommer att pojkarna har en mer dominerande roll än flickorna på skolenheten och att flickorna blir tystade av pojkarna. Vidare finns en problematisk syn på maskulinitet som bland annat handlar om hur eleverna pratar om kön och förväntningar på hur man ska vara som pojke respektive flicka. De har på skolenheten

också vid lektionsobservationer och i samtal med eleverna upptäckt att pojkar i samband med undervisning om sex och samlevnad säger till flickor att de inte får ställa några frågor. Vid behov har undervisningen därför delats i pojk- och flickgrupper. Andra åtgärder som har satts in för att stärka flickornas situation och göra dem trygga på skolan är att ett samarbete har initierats med kvinnojouren för att skapa en verksamhet avsedd för flickor efter skoltid där de kan mötas och där fritidsaktiviteter anordnas och där teman som vänskap och relationer tas upp. Ett prioriterat utvecklingsområde på skolenheten är vidare att arbeta med ett så kallat kooperativt lärande för att öka interaktionen mellan flickor och pojkar. Det finns också ett material och planerad tid där temat machokultur tas upp med samtliga elever i samtliga årskurser inom ramen för skolenhetens värdegrundsarbete.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Undervisningen är i stor utsträckning varierad, strukturerad samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Vidare ges eleverna möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet och eleverna ges vissa strategier för detta i undervisningen. Undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas motivation och självförtroende och lärarna har höga förväntningar på eleverna. Eleverna ges ett begränsat systematiskt inflytande över undervisningen när det gäller exempelvis planering av undervisningen. Eleverna ges emellertid möjlighet att utvärdera genomförd undervisning.

Struktur, variation och aktivt lärarstöd

I granskningen framkommer att undervisningen till största delen är varierad, strukturerad samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Av inskickad dokumentation, intervjuer och lektionsobservationer framkommer att det på skolenheten bland

lärarna finns ett gemensamt förhållningssätt och konkret arbete när det gäller planering och struktur i undervisningen som ska leda till igenkänning, förutsägbarhet samt trygghet- och studiero för eleverna. Strukturen innebär att lärarna samlar in mobiler, att de skriver upp planering, klockslag och mål för lektionen på tavlan samt att eleverna får en startuppgift vid inledningen av lektionen. Lärarna säger att de i kollegiet är överens om att tillämpa en gemensam struktur i undervisningen. Rektorn säger att strukturen i undervisningen är en framgångsfaktor för att göra undervisningen tydlig och att diskussioner pågår kontinuerligt med lärarna för att strukturen ska få fullt genomslag på skolenheten. Vid en majoritet av de observerade lektionerna förklarar lärarna muntligt vid inledningen av lektionen vad lektionens mål och syfte innebär och vad eleverna förväntas göra och hur de ska gå tillväga i sitt arbete. På skolenheten har de i elevenkäter identifierat att elever upplever att de inte alltid förstår vad de förväntas göra och uppnå i undervisningen. På klassnivå har lärare diskuterat med eleverna hur de kan förtydliga undervisningens mål och syfte så att eleverna i större utsträckning kan tillgodogöra sig den. Lärare berättar att de skriver upp på tavlan om syftet och målet med undervisningen och att de använder ord och begrepp som eleverna förstår. Detta leder till att eleverna kommer igång med sitt arbete och visar att de förstår vad de ska göra. Vid en majoritet av lektionerna får eleverna också en startuppgift och en kort instruktion om vad den innebär och vad de förväntas göra. Vid någon av dessa lektioner innebär startuppgiften enskild tyst läsning, vid en annan lektion ska eleverna arbeta med att lösa matematiktal och vid en lektion genomför klassen en uppgift enligt modellen EPA (enskilt, par, alla). Samtliga lektioner avslutas med att lärarna samlar eleverna och vid flera av dem ombeds eleverna ställa sig bakom sina bänkar eller sätta sig på sin stol innan de får lämna lektionen. Vid några av lektionerna sker också en utvärdering genom så kallade exit tickets eller genom att eleverna svarar på frågor om hur de har upplevt undervisningen i ett större ämnesområde. Under majoriteten av de observerade lektionerna finns det en variation av olika aktiviteter gällande arbetssätt och arbetsform. Eleverna får exempelvis lyssna eller läsa en text, genomföra presentationer, se på film, diskutera frågor i olika konstellationer etc. Vid majoriteten av de observerade lektionerna varierar arbetsformerna genom att eleverna växelsvis får arbeta enskilt, i par/grupp och i helklass. När det gäller lärarstöd går samtliga lärare runt under de observerade lektionerna och ser till att samtliga elever har kommit igång med arbetet och att de elever som begär hjälp genom handuppräkning får detta i tur och ordning. Vid observerade lektioner bekräftar lärare att eleverna gör rätt när de arbetar med sina uppgifter eller så får eleverna hjälp med hur de kan tänka för att komma vidare. Elever säger att de i stort tycker att de får den hjälp de behöver för att komma vidare i sitt arbete under lektionerna samtidigt som det finns elever som uttrycker att de ibland kan få vänta när många elever behöver hjälp och stöd i

undervisningen. Av intervjuer framgår att utvecklingsarbetet inom ramen för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är en del i att utveckla och förtydliga undervisningen för eleverna. För att utveckla och förtydliga undervisningen på bästa sätt har de utvärderat undervisningen med eleverna genom enkäter och vid behov har fördjupade diskussioner förts med lärare och elever om undervisningen och lärare har också gjort auskultationer hos varandra i syfte att utveckla undervisningen.

Motivation, stimulans och anpassning

Granskningen visar att undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas motivation och självförtroende och att lärarna har höga förväntningar på eleverna. I intervjuer och lektionsobservationer framkommer att lärarna har höga förväntningar på eleverna och att de får stöd och uppmuntran i sitt lärande. Lärarna och rektorn beskriver att de på skolenheten har arbetat med ett relationsskapande ledarskap i klassrummet samt med kontinuerliga coachande samtal med eleverna. Bland annat har lärarna genomgått utbildning inom dessa områden när skolenheten har varit med i Skolverkets insats *Samverkan för bästa skola*. Rektorn beskriver att det relationella ledarskapet och metoderna för coachande samtal är förhållningsätt gentemot eleverna och att mentorer genomför kontinuerliga coachande samtal med eleverna för att motivera dem och för att förmedla att de kan lyckas med sina studier. Lärare berättar att de tillsammans med varje elev sätter upp mål för elevens studier. Att stärka deras självförtroende och att skapa motivation för dem i undervisningen handlar enligt lärarna också om att väcka elevernas intresse för undervisningen. I de naturorienterade ämnena kan det exempelvis handla om att genomföra laborationer som eleverna tycker är spännande och i andra ämnen kan det handla om att förklara för eleverna att lärandet inte enbart handlar om betyg utan om kunskaper som är viktiga i livet. I en del ämnen får eleverna också möjlighet att delta i tävlingar vilket enligt lärarna bidrar till att göra lärandet motiverande och intressant.

Granskningen visar vidare att de på skolenheten arbetar med att differentiera undervisningen genom att erbjuda eleverna olika sätt att arbeta på och med innehåll anpassat efter elevernas behov. Detta arbetssätt utgår från skolenhetens satsning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och de screeningar som görs i olika ämnen. I ämnes- och arbetslag bygger lärarna upp en bank med uppgifter som alla elever ska kunna utföra och som handlar om samma sak och där eleverna har möjlighet att utveckla sina svar utifrån sina respektive nivåer. Rektorn beskriver att det pågår kollegiala samtal om att anpassa undervisningen efter elevernas behov och att lärarna har kommit längre i sitt arbete med att differentiera undervisningen genom det utvecklingsarbete som har genomförts. Lärarna beskriver hur de bland annat använder förkunskapstest i exempelvis NO och SO för att hitta rätt nivå i undervisningen och i

uppgifterna som eleverna får. Därutöver erbjuds elever extra uppgifter som är av fördjupande karaktär när de behöver det.

Elevernas delaktighet i sitt eget lärande och i undervisningen

Granskningen visar att eleverna ges goda möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande och att de ges strategier för detta. I intervjuer med lärare säger de att de i kontinuerliga coachande möten som de har med eleverna formulerar mål för elevernas utveckling tillsammans med eleverna och att de i samband med dessa samtal också ger eleverna tips om studieteknik. Exempel på sätt att visa eleverna hur de utvecklas i lärandet är att lärarna visar texter som eleverna skrivit tidigare och att de jämförs med nyare texter och att de i övrigt ger eleverna muntlig och skriftlig feedback. I undervisningen ingår också exempelvis studieteknik och lässtrategier och lärarna förklarar att de också arbetar med stöttning och modellering för att eleverna ska få syn på lärandet, exempelvis genom att de får arbeta enskilt i par och i grupp.

Skolinspektionens granskning att eleverna ges möjlighet att utvärdera undervisningen men elevernas inflytande i planeringen av undervisningen är begränsat. När det gäller elevinflytande i planeringen säger lärarna visserligen att eleverna ibland kan få välja examinationsformer och att lärarna ibland fångar upp elevernas spontana tankar och idéer om till exempel hur de vill arbeta med ett nytt område, men att det bedrivs ett systematiskt arbete kring att ge eleverna inflytande i planeringen av undervisningen framkommer inte i granskningen. Av granskningen framkommer att det finns varierade metoder där eleverna regelbundet får utvärdera undervisningen. Av intervjuer framgår att elevers möjlighet att utvärdera lektioner, innehåll och lektionsupplägg sker genom exempelvis Exit tickets i samband med genomförd lektion eller att utvärdering sker av eleverna skriftligen när undervisningen i ett ämnesområde avslutas. Lärarna uppger vidare att utvärdering av undervisningen sker löpande och kontinuerligt i elevgrupperna. Samtliga elever får också besvara enkätfrågor om hur de upplever undervisningen och om behov finns genomför bland annat elevhälsans personal intervjuer med elever om hur de upplever undervisningen och justeringar görs för att utveckla undervisningen utifrån elevernas behov.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande i planeringen av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det på Särilaskolan 7-9 saknas arbetssätt där eleverna på ett påtagligt sätt är delaktiga i planeringen av undervisningen. Även om

elever kan ges inflytande över undervisningens arbets- och redovisningssätt ges de i övrigt mycket begränsat utrymme för delaktighet när det gäller att planera undervisningens innehåll och arbetssätt.

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen och enligt läroplanen ska läraren till exempel tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt utpekat ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna under ledning av rektorn arbetar aktivt för att öka elevernas delaktighet i planeringen av undervisningen. Inflytandet ska vara påtagligt, det vill säga tydligt för eleverna. Därför är det inte tillräckligt att läraren till exempel själv planerar undervisningen med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Eleverna behöver stimuleras till att ta aktiv del i arbetet. Lärarna behöver också beakta de synpunkter som eleverna för fram och låta dessa påverka planeringen och genomförandet av undervisningen. Det kan vara allt från att undervisningens innehåll präglas av elevernas erfarenheter till att eleverna bidrar med idéer om innehåll, arbetssätt och arbetsformer.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. På skolenheten pågår ett förebyggande och främjande arbete med att skapa en trygg miljö för eleverna, vilket eleverna är delaktiga i. Det finns en organisation för det förebyggande och främjande arbetet genom bland annat skolenhetens trygghetsgrupp. På enheten pågår även ett samlat och strukturerat arbete med att skapa studiero för eleverna.

Trygghet

Skolinspektionens granskning visar att det på skolenheten pågår ett medvetet förebyggande och främjande arbete med att skapa en trygg miljö för eleverna. Utifrån inskickat material, intervjuer samt lektionsobservationer framkommer att rektorn och personalen arbetar aktivt och målmedvetet för att skapa en trygg skola för eleverna. För att identifiera om eleverna upplever att de är trygga får samtliga elever besvara frågor i kommunens skolklimatenkät och i enkät på skolenhetsnivå om hur de upplever tryggheten i skolans lokaler, i undervisningen. Frågor om trygghet tas också upp i de kontinuerliga och coachande samtalen som mentorer och skolledningen har med eleverna. Trygghetsgruppen ställer också frågor till eleverna om hur de upplever tryggheten när det finns behov av det i specifika grupper. Under det senaste läsåret har de på skolan identifierat bland annat förekomst av rasistiska kränkningar mellan elever och gentemot vuxna. De har sett att de behöver arbeta med begreppet jämlikhet och allas rätt att behandlas med respekt. De har också sett att fler elever vänder sig till vuxna i samband med att de känner sig otrygga och eleverna i samtliga klasser har vid skolans senaste enkätundersökning (vid tiden för besöket) uppgett att de inte är rädda för några eller få elever på skolan. Därutöver har personalen på skolan också sett att eleverna i större utsträckning ser att trygghetsarbetet på skolan är elevernas och personalens gemensamma ansvar. I inskickat material framkommer att rektorn har goda möjligheter att hantera uppkomna situationer skyndsamt med bland annat hjälp av insatser av elevhälsan och trygghetsgruppen och andra aktörer som polis och kommunala aktörer. För att skapa ett skolklimat som präglas av trygghet har Särilaskolan 7-9 sedan flera år arbetat utifrån ett så kallat förväntansdokument som uppdateras årligen där elever deltar. Dokumentet beskriver de ömsesidiga förväntningar som finns bland elever och personal, vilka ordningsregler som gäller samt vilka rutiner som finns för konsekvenser vid ordningsstörande beteenden. Det framgår också att personalen på skolan kontinuerligt arbetar med en gemensam förståelse om vad trygghet och studiero innebär och vad det innebär för eleverna att ta ett gemensamt ansvar för att skapa detta. Detta bland annat eftersom gruppdynamiken ständigt förändras på skolan, till exempel genom att elever kontinuerligt börjar och slutar på skolan. I skolenhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling beskrivs planerade åtgärder för att komma till rätta med tryggheten utifrån identifierade behov och därutöver finns i planen planerade främjande insatser som ska gås igenom med eleverna i ett förebyggande syfte. Dessa insatser genomförs bland annat i samband med så kallad basgruppsstid som sker kontinuerligt på skolan några gånger per termin och där samtliga elever deltar. Vidare finns ett likvärdigt och fungerande arbetssätt vid anmälningar av kränkande behandling. På skolenheten har de genomfört insatser för att eleverna ska ha kännedom om vad trygghet på nätet innebär. Exempelvis har eleverna tagit del av

föreläsningar och området har behandlats under lektioner i exempelvis samhällskunskap.

Studiero

Av granskningen framkommer att det på skolenheten pågår ett samlat arbete med att skapa studiero för eleverna. Av inskickad dokumentation, intervjuer och lektionsobservationer framkommer att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero. Klimatet med studiero följs upp på olika sätt bland annat genom enkäter, observationer och fördjupade kartläggningar när studieron är problematisk i en elevgrupp. Rektorn och biträdande rektorn genomför också så kallade stickprov för att se hur studieron fungerar genom de lektionsbesök som de kontinuerligt genomför och de för samtal med lärare och elever om hur studieron fungerar. Representanterna för elevhälsan och lärarna uppger att det finns en god struktur och en förutsägbarhet för eleverna i undervisningen på skolan som främjar studieron. Det handlar exempelvis om att lärarna är konsekventa med regler som att mobiltelefoner ska lämnas till lärarna vid lektionsstart, att eleverna har fasta platser i klassrummen samt att eleverna inte ska lämna klassrummen under pågående lektion eller prata rakt ut. Därutöver finns ordningsregler uppsatta på tavlan i klassrummen. Eleverna har fått diskutera ordningsreglerna i sina klasser och när studieron brister i en specifik elevgrupp får eleverna tillsammans med lärarna arbeta med att ta fram specificerade ordningsregler i syfte att förbättra studieron. Lärarna diskuterar med eleverna om vad studiero innebär för eleverna och hur de gemensamt ansvarar för att skapa ett välfungerande studierklimat och också rektorn och biträdande rektor för sådana samtal med specifika elevgrupper vid behov. Det framgår vidare att eleverna ges hjälp att få öva på att göra rätt när de gjort fel och att lärarna inte uppfattar åtgärder i konsekvenstrappan som bestraffande utan som ett lärande för eleverna.

Arbetet med att differentiera undervisningen efter elevernas behov lyfts också fram som ett sätt att skapa studiero så att eleverna kan tillgodogöra sig undervisningen. Mentorerna i respektive arbetslag kommer fram till ett gemensamt förhållningsätt för att förebygga ett tryggt klassrumsklimat och för att komma till rätta med studieron och vid behov sätts åtgärder in av elevhälsans personal. Rektorn och biträdande rektorn säger att de följer upp tillämpningen av en gemensam struktur i skoldagen och i undervisningen, gemensamma regler enligt konsekvenstrappan vid ordningsstörande beteende och att de diskuterar frågan med lärarna. Därutöver får enskilda lärare ytterligare stöd av rektorerna vid behov. Rektorn och biträdande rektor menar att det finns en överenskommen struktur för arbetet med trygghet och studiero och att de för återkommande samtal med lärarna när arbetet brister för att komma till rätta med det.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Rektorn analyserar skillnader och avvikelser i kunskapsresultat i olika ämnen samt resultat på nationella prov och slutbetyg i syfte att säkra en likvärdig bedömning. Rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg och rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder och bedömningsunderlag för att göra likvärdiga bedömningar.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i syfte att säkra en likvärdig bedömning analyserar skillnader i bedömning och betyg i olika ämnen samt resultat på nationella prov och slutbetyg. Av intervjuer och inskickat material framgår att rektorn analyserar betygsättningen så att den är likvärdig samt resultaten av nationella prov jämfört med betyg så att eventuella avvikelser i betygsättningen kan motiveras. Uppföljningen och analysen av betygsättningen tar upp skillnader mellan slutbetyg och nationella prov, betygsättning i olika klasser och ämnen och hur betygen ser ut för flickor och pojkar. Därutöver framgår att rektorn delger lärarna en sammanställning av betygsunderlagen och rektorn tar upp frågor om betygsättningen med lärare och i ämneslag om funderingar och frågor uppstår och där lärarna får förklara och motivera eventuella avvikelser. Lärare säger att det förekommer att de får frågor från rektorn och biträdande rektorn om betygsättningen och att det i något ämne tillbaka i tiden har förekommit så kallade glädjebetyg i något ämne där åtgärder sedan vidtagits. Rektorn och biträdande rektorn uppger att de ställer frågor till lärarna om de ser avvikelser i betygsättningen som gör dem fundersamma och att lärarna brukar kunna motivera den betygsättning som genomförts.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Av granskningen framgår att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg och rektorn ser också till att lärarna använder sig av olika metoder och bedömningsunderlag för att göra likvärdiga bedömningar. Lärare och rektorn säger att lärarna inom ramen för möten i arbetslag arbetar med utformning av bedömningsunderlag och kvalitetssäkring av betyg. Av intervjuer framgår också att viss kvalitetssäkring av betyg också sker i arbetslag och i skolutvecklingsgruppen när det gäller svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik. Det finns också förutsättningar för lärarna att sambedöma nationella prov. I vissa ämnen har lärarna sambedömning med andra lärare som undervisar i samma ämne i kommunen och där bland annat utformning av bedömningsunderlag tas fram och där bedömningsfrågor diskuteras. En obehörig lärare som är ensam i sitt ämne på skolan samverkar med en behörig lärare på en annan kommunal skola och utformar bedömningsunderlag. När det gäller betygsättningen samverkar samma lärare med skolenhetens specialpedagog som är behörig i aktuellt ämne.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har tagits av beslutsfattare Camilla Adler.

Utredare Katrin Söderlind har varit föredragande i ärendet. I handläggningen av ärendet har även utredare Christina Sjögren medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Elva lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 6, 7 och 8 december. Besöket genomfördes av Katrin Söderlind och Christina Sjögren.

Särlaskolan 7-9 är en kommunal grundskola i Borås kommun. Läsåret 2023/24 har skolenheten 189 elever i årskurserna 7-9. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor.

Formulär för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde 1: Rektorn och lärarna behöver utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna ges inflytande i planeringen av undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: